

TỜ THÔNG TIN SỨC KHỎE CÔNG CỘNG

Bệnh Lyme

Massachusetts Department of Public Health (Ban Sức Khỏe Công Cộng Massachusetts), 305 South Street,
Jamaica Plain, MA 02130

Bệnh Lyme là gì?

Bệnh Lyme do vi khuẩn (mầm bệnh) lây bởi loại ve nai nhỏ bị nhiễm bệnh gây ra. Cả con người và thú vật có thể bị bệnh Lyme.

Những trường hợp bệnh Lyme xảy ra ở đâu?

Tại Hoa Kỳ, bệnh Lyme xảy ra phổ biến nhất ở vùng Đông Bắc và trung Đại Tây Dương và phía trên Trung Tây. Tại Massachusetts, bệnh Lyme xảy ra khắp tiểu bang.

Bệnh Lyme lây lan ra sao?

Bệnh Lyme lây lan do bị ve nai nhiễm bệnh cắn. Ve thường bám vào người trong ít nhất 24 giờ trước khi có thể lây lan mầm bệnh. Ve nai tại Massachusetts cũng có thể mang mầm bệnh gây nhiễm ký sinh trùng Babesia và chứng mất bạch cầu hạt ở con người (còn gọi là granulocytic ehrlichiosis). Ve nai có thể lây lan nhiều hơn một mầm bệnh trong một lần cắn.

Khi nào có thể bị bệnh Lyme?

Bệnh Lyme có thể xảy ra bất cứ lúc nào trong năm. Vi khuẩn gây bệnh Lyme do ve nai bị nhiễm bệnh lây lan. Ve nhỏ (con nhộng) hoạt động mạnh nhất trong những tháng thời tiết ấm áp từ tháng Năm đến tháng Bảy. Ve lớn thì hoạt động mạnh nhất trong mùa thu và mùa xuân nhưng cũng có thể ra ngoài cắn bất cứ lúc nào khi nhiệt độ mùa đông trên điểm đông.

Các triệu chứng bệnh Lyme xuất hiện sớm ra sao sau khi ve cắn?

Các triệu chứng sớm của bệnh Lyme, như mô tả bên dưới, thường bắt đầu xuất hiện từ 3 đến 30 ngày sau khi bị ve nhiễm bệnh cắn. Nếu không chữa trị thì các triệu chứng bệnh Lyme trễ có thể xảy ra hàng tuần đến hàng năm sau lần bị nhiễm ban đầu.

Bệnh Lyme có các triệu chứng nào?

Giai đoạn sớm (vài ngày đến vài tuần): Triệu chứng sớm phổ biến nhất là nổi mề đay (ban đỏ) nơi vết cắn. Thường nhưng không phải lúc nào cũng bắt đầu bằng vết đỏ, nhỏ lan ra xung quanh, chính giữa phẳng nên trông giống như bánh donut. Các triệu chứng giống bệnh cúm, như sốt, nhức đầu, cứng cổ, đau họng và đau nhức cơ, khớp, mệt mỏi và hạch sưng to cũng có thể xảy ra.

Ngay cả những triệu chứng này có thể tự biến mất, nhưng nếu không chữa trị y tế, một số người sẽ bị nổi mề đay trở lại ở những nơi khác trên cơ thể, và nhiều người sẽ bị những vấn đề nghiêm trọng hơn. **Chữa trị trong giai đoạn sớm ngăn ngừa những vấn đề nghiêm trọng hơn sau này.**

Giai đoạn trễ hơn (vài tuần đến vài năm): Nếu không chữa trị, người bị bệnh Lyme có thể bị những triệu chứng giai đoạn trễ, ngay cả khi họ chưa bao giờ nổi mề đay. Khớp, hệ thần kinh và tim thường bị ảnh hưởng nhất.

- Khoảng 60% người bị bệnh Lyme không chữa trị sẽ bị viêm khớp gối, cùi chỏ và/hoặc cổ tay. Viêm khớp có thể lan từ khớp này sang khớp khác và trở thành mãn tính.
- Nhiều người không chữa trị sẽ bị các vấn đề về hệ thần kinh. Những vấn đề này bao gồm viêm màng não (sưng màng bao quanh não và tủy sống), yếu mặt (liệt Bell) hay các vấn đề khác với dây thần kinh ở đầu, và yếu hay đau (hoặc cả hai) ở tay, cánh tay, bàn chân và/hoặc chân. Những triệu chứng này có thể kéo dài hàng tháng, thường thay đổi từ nhẹ đến nặng.
- Bệnh Lyme cũng có thể ảnh hưởng đến tim, làm chậm nhịp tim và ngất xỉu. Ảnh hưởng đến tim nếu không sớm thì đến muộn.

Có chữa trị được bệnh Lyme không?

Người bị chẩn đoán bệnh Lyme có thể chữa trị bằng kháng sinh. **Chữa trị nhanh chóng trong giai đoạn sớm của bệnh này sẽ ngăn ngừa những vấn đề nghiêm trọng hơn sau này.**

Làm gì để giảm nguy cơ bị bệnh Lyme, hay bất cứ bệnh nào khác do ve cắn?

Phòng ngừa từ chính quý vị! Áp dụng các bước sau để giảm nguy cơ bị ve cắn. Ve hoạt động mạnh nhất trong thời tiết ấm áp, thường từ cuối mùa xuân đến mùa thu. Tuy nhiên, ve có thể ra ngoài bất cứ lúc nào khi thời tiết trên điểm đông. Ve bám vào cây cối và có nhiều ở môi trường sống rậm rạp, có nhiều cây hay cỏ. Ve thường không sống ở bãi biển nhiều cát, thoáng mát nhưng lại xuất hiện ở những đụn cát có cỏ. Khi quý vị ra ngoài ở những nơi có thể có ve (chẳng hạn như nơi rậm rạp, có nhiều cây cỏ), hãy theo những bước đơn giản dưới đây để tự bảo vệ mình và người thân của mình:

- Dùng thuốc đuổi côn trùng có **DEET** (N-N-diethyl-meta-toluamide) hay **permethrin** theo chỉ dẫn trên nhãn sản phẩm. Không dùng các sản phẩm DEET cho trẻ sơ sinh dưới hai tháng và nên sử dụng ở nồng độ 30% hay ít hơn ở trẻ lớn hơn. Sản phẩm permethrin được cho dùng trên những loại như quần áo, giày dép, khăn trải giường và dụng cụ cắm trại, và không nên xúc lên da. Thông tin thêm về việc chọn thuốc đuổi côn trùng và cách sử dụng an toàn có trong Tờ Thông Tin Sức Khỏe MDPH về Thuốc Đuổi Ve tại www.mass.gov/dph/cdc/factsheets/factsheets.htm. Nếu quý vị không thể lên mạng, xin liên lạc MDPH theo số (617) 983-6800 để lấy một bản trên giấy.
- Mặc quần dài, màu sáng, ống quần nhét vào vớ hay giày ống, và áo tay dài. Ăn mặc như vậy có thể rất khó chịu khi trời nóng nhưng sẽ ngăn không cho ve bám vào da và giúp quý vị phát hiện ve trên quần áo mình nhanh hơn.
- Đi trên đường mòn thông thoáng khi đi bộ hay leo núi, tránh những nơi có bờ rìa vốn thường có ve ở đó.
- Hỏi bác sĩ thú y về các lựa chọn đuổi ve (vòng đeo cổ, thuốc đuổi ve) cho thú nuôi của quý vị.

Quyù vò coù bieát?

Quyù vò khoáng caàn phaùï laø ngôðï leo nuùi trên Cape Cod môùi lo ngaiï veà ve. Tại Massachusetts, quyù vò coù theá bò caén trong khu vöðøn rieång cuøa mình. Coù raát nhieàu thòu quyù vò coù theá laøm trong khu vöðøn cuøa mình ñeã ngaên khoáng cho ve ñeán! Vieáng thaêm maïng löôùi Beãnh Ve MDPH tại www.mass.gov/dph/cdc/epii/lyme/lymehp.htm ñeã bieát caùc ñeà nghò.

Sau khi đi qua những vùng có thể có ve, kiểm tra bản thân, con cái và thú nuôi xem có bị ve bám không. Ve nhỏ, gọi là con nhộng, có kích cỡ bằng hạt cây anh túc. Ve nai lớn có kích cỡ bằng hạt mè. Cả ve nhỏ và ve nai lớn đều có thể lây lan vi khuẩn gọi là bệnh Lyme; tuy nhiên, ve nhỏ nguy hiểm hơn. Chúng rất hung hãn và quá nhỏ nên khó phát hiện trên cơ thể được trừ khi quý vị nhìn kỹ. Khi kiểm tra xem có ve không, nhớ là ve thích những nơi ẩm áp và ẩm ướt. Luôn kiểm tra sau gối, nách, háng, da đầu, sau cổ và sau tai. Nếu quý vị thấy ve bám vào cơ thể, dùng nhíp bắt nó ra càng sớm càng tốt. Không bóp hay vặn ve mà hãy kẹp chặt và kéo nó ra.

Biết các triệu chứng của bệnh Lyme như mô tả trong tờ thông tin này. Nếu quý vị đã ở nơi có thể có ve và bị những triệu chứng của bệnh Lyme, hay bất cứ bệnh nào do ve gây ra, đến bác sĩ chăm sóc sức khỏe ngay lập tức.

Có thể lấy thêm thông tin ở đâu?

- **Nếu có thắc mắc về sức khỏe của mình**, liên lạc với bác sĩ, y tá, hay bệnh xá chăm sóc sức khỏe.
- **Nếu có thắc mắc về bệnh Lyme hay những bệnh khác do ve lây lan**, liên lạc với MDPH theo số (617) 983-6800 hay số miễn phí (888) 658-2850 hoặc trực tuyến tại <http://www.mass.gov/dph>. Quý vị cũng có thể liên lạc với Hội Đồng Sức Khỏe địa phương (có nêu trong danh bạ dưới phần “Government” (Chánh Quyền)).
- **Nếu có thắc mắc về thuốc diệt ve**, đọc Tờ Thông Tin Sức Khỏe Công Cộng MDPH về Thuốc Diệt Ve tại www.mass.gov/dph/cdc/factsheets/factsheets.htm. Nếu không thể lên mạng, quý vị có thể hỏi xin một bản tờ thông tin MDPH trên giấy bằng cách gọi số MDPH nêu trên.